

17. MEI. 2011 16:32

TEAM KORTGEDINGZAKEN
TEAM KORTGEDINGZAKEN
RECHTBANK AMSTERDAM

NR. 480 P. 1/8

sector civiel recht

Postadres postbus 84500, 1080 BN Amsterdam

mr. Th.J. Bousie
Nieuwezijds Voorburgwal 325
1012 RM Amsterdam

Bezoekadres
Parnassusweg 220
Amsterdam
Telefoon (020) 541 2111
Fax (020) 541 3150
Royal Bank of Scotland.
56.99.90491 ten name van
Arrondissement 521 Amsterdam

Fax: 020-521 9990

Contactpersoon
Doorkiesnummer(s)
Datum
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Bijlage(n)
Onderwerp

A. el Yahiaoui
020 - 5411200
17 mei 2011
486813 / KG ZA 11-525 inzake: Shoshan/Grootens cs
1
Uitspraak

Bij beantwoording de
datum en ons kenmerk
vermelden.
Wilt u slechts één zaak
in uw brief behandelen.

Geachte heer, mevrouw,

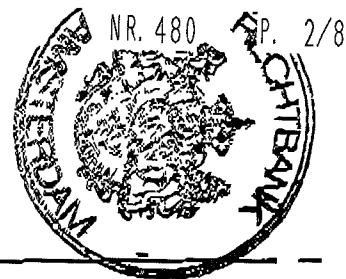
In bovengenoemde zaak heeft de rechtbank uitspraak gedaan, die u hierbij
aantreft.

Hoogachtend,

de griffier.

SCR01

Ontvangst tijd 17. Mei 16:42

vonnis

RECHTBANK AMSTERDAM

Sector civiel recht, voorzieningenrechter,

zaaknummer / rolnummer: 486813 / KG ZA 11-525 MW/PV

Vonnis in kort geding van 17 mei 2011

in de zaak van

MALKIT SHOSHAN,
wonende te Amsterdam,
eiseres bij dagvaardingen van 8 april 2011,
advocaat mr. M.R. de Zwaan te Amsterdam,

tegen

1. **JOHANNES PETRUS FRANCISCUS GROOTENS,**
wonende te Amsterdam,
2. de vennootschap onder firma
UITGEVERIJ 010,
gevestigd te Rotterdam,
3. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
DE WINTER B.V.,
gevestigd te Rotterdam,
4. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
OLDEWARRIS B.V.,
gevestigd te Rotterdam,
gedaagden,
advocaat mr. Th.J. Bousie te Amsterdam.

1. De procedure

Ter terechtzitting van 27 april 2011 heeft eiseres, verder te noemen Shoshan, gesteld en gevorderd overeenkomstig de in fotokopie aan dit vonnis gehechte dagvaarding. Gedaagden, verder gezamenlijk te noemen Grootens c.s. en ieder afzonderlijk Grootens, 010, De Winter en Oldewarris, hebben verweer gevoerd met conclusie tot weigering van de gevraagde voorzieningen. Beide partijen hebben producties en pleitnota's in het geding gebracht. Aan de zijde van Shoshan waren ter terechtzitting, voor zover van belang, aanwezig: Shoshan, haar partner en mr. De Zwaan. Aan de zijde van

486813 / KG ZA 11-525 MW/PV
17 mei 2011

2

Grootens c.s. waren Grootens, P. de Winter, H. Oldewarris en mr. Bousie aanwezig. Na verder debat hebben partijen verzocht vonnis te wijzen.

2. De feiten

- 2.1. Shoshan publiceert vanaf 2002 visuele weergaves van het conflict tussen Israël en de Palestijnen. De kern van de visualisering bestaat uit de vertaling van feitelijke informatie over het conflict in geografische kaarten en andere beelden. In dat kader heeft Shoshan op enig moment in eigen beheer "Atlas of the conflict: Israël-Palestine" uitgebracht. Eind 2007 heeft zij via www.lulu.com een hardcover versie daarvan uitgebracht. De meest recente versie van haar werk is in 2010 onder de titel "Atlas of the conflict: Israël-Palestine" (hierna: de Atlas) bij 010 verschenen. De Winter en Oldewarris zijn vennoten van 010. Het grafisch ontwerp van de Atlas is door Grootens verzorgd. Grootens is verantwoordelijk voor de grafische vormgevingsaspecten, waaronder de keuze voor papiersoort, het lettertype en de lay out. In de Atlas heeft Grootens onder het kopje "Notes on the Design" op bladzijde 10 en 11 een toelichting gegeven op de in het boek gebruikte vormgeving, kaartindeling en inkleuring van de kaarten.
- 2.2. Het colofon van de Atlas vermeldt, voor zover hier van belang het volgende:
*"Author
Malkit Shoshan*

*Maps and data
Malkit Shoshan*

(...)

*Book and map design, map processing
Studio Joost Grootens / Joost Grootens with (...)."*
- 2.3. Op 18 maart 2011 is de Atlas in Leipzig door een internationale boekjurering "Schönste Bücher aus aller Welt" bekroond met de Gouden letter, de hoogste onderscheiding voor boekverzorging. In een aantal publicaties daarover in de pers komt alleen de naam van Grootens in relatie tot de Atlas voor.
- 2.4. Grootens en 010 hebben eind 2010 het boek "I swear I use no art at all" (hierna: het boek) uitgegeven. Het boek bevat een overzicht van het grafische ontwerp-oeuvre van Grootens. Op de pagina's 110 en 111 van het boek zijn de pagina's 178 en 179 uit de Atlas weergegeven. De pagina's 178 en 179 uit de Atlas zijn daarbij niet in de originele kleuren afgedrukt, maar in nagenoeg zwart wit (black and tinted varnish). Daarnaast zijn de op de originele pagina's voorkomende teksten onleesbaar gemaakt. Op pagina 81

486813 / KG ZA 11-525 MW/PV
17 mei 2011

3

van het boek vermeldt Grootens daarover het volgende: *"To emphasise that the following spreads are fragments, cropped content and graphs I have tried to neutralise the pages by placing the text in reverse order. The sentence 'This is a book' then reads as 'Siht si a koob'. I want the pages to be viewed, not read."*

- 2.5. Pagina 15 van het boek, *"Authors Author and editors I worked closely together with"*, vermeldt, voor zover hier van belang, het volgende:
*"Atlas of the conflict
Malkit Shoshan"*.
Verder vermeldt pagina 76 van het boek *"Bibliography"*, voor zover hier van belang, het volgende:
*"Atlas of the conflict
(...)
A (Author, editor, vzr.) Malkit Shoshan"*.
- 2.6. Bij brief van 15 maart 2011 heeft mr. De Zwaan, namens Shoshan, 010 gesommeerd om de organisatie van *"Schönste Bücher aus aller Welt"* te laten weten dat Grootens en Shoshan gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het uiterlijk van het bekroonde boek en dat zij om die reden gezamenlijk behoren te worden gelauwerd. Tevens heeft mr. De Zwaan benadrukt dat aan 010 geen andere of verder gaande rechten zijn verleend dan de eenmalige uitgave in druk in de huidige vorm en in een oplage van 3.000 exemplaren.
- 2.7. Bij brief van 25 maart 2011 heeft mr. De Zwaan, namens Shoshan, aan 010 en Grootens meegedeeld dat de gewijzigde weergave van de pagina's uit de Atlas in het boek als een verminking in de zin van artikel 25, eerste lid, sub d, van de Auteurswet moet worden beschouwd, dat nagelaten is om Shoshan adequaat als maker te vermelden en dat aldus ook artikel 25, eerste lid, sub b, van de Auteurswet is geschonden. 010 is daarbij gesommeerd om het werk van Shoshan uit het boek te verwijderen en uiterlijk vóór 5 april 2011 een erratum in te voegen in de nog aanwezige voorraad van het boek en een erratum te sturen naar alle bekende afnemers van het boek. 010 heeft aan die sommatie niet voldaan.

3. Het geschil

- 3.1. Shoshan vordert - samengevat -;
- I. Grootens c.s. te veroordelen om vanaf de 2^e druk van het boek de reproductie van de pagina's uit de Atlas te verwijderen, dan wel ongewijzigd en met in achtneming van alle wettelijke vereisten te citeren,
 - II. Grootens c.s. te veroordelen om een erratum in te voegen in de nog aanwezige voorraad van het boek en een erratum te sturen naar alle

486813 / KG ZA 11-525 MW/PV
17 mei 2011

4

- bekende afnemers van het boek, met afschrift aan Shoshan, waarbij het erratum uitsluitend een in de dagvaarding vermelde tekst dient te bevatten,
- III. Grootens c.s. te veroordelen om in alle door hen verzorgde publicaties over, of naar aanleiding van de Atlas consequent te vermelden dat de Atlas is gemaakt door Shoshan en grafisch vormgegeven door Grootens,
 - IV. Grootens c.s. te veroordelen om zich te onthouden van mededelingen die de indruk wekken dat de Atlas uitsluitend is ontworpen door Grootens en/of dat Shoshan uitsluitend auteur van de teksten in de Atlas en/of toeleverancier van de data in de Atlas is,
 - V. te bepalen dat Grootens c.s. een dwangsom verbeurt indien het hiervoor onder I, II, III en IV gevorderde niet wordt nagekomen,
 - VI. de termijn als bedoeld in artikel 1019i van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) op 6 maanden te bepalen,
 - VII. Grootens c.s. hoofdelijk op de voet van artikel 1019h Rv in de volledige proceskosten te veroordelen.
- 3.2. Shoshan stelt daartoe, samengevat, dat zij de bedenker en de samensteller is van de Atlas en de maker van de in de Atlas voorkomende kaarten. Grootens c.s. heeft met de ongeautoriseerde en gewijzigde verveelvoudiging van de pagina's uit de Atlas in het boek, zonder adequate vermelding van haar als maker, haar exploitatie- en persoonlijkheidsrechten geschonden, stelt Shoshan. Aan Grootens c.s. is geen toestemming gegeven om het werk te verveelvoudigen, noch om het onleesbaar te maken dan wel de originele kleuren te veranderen. Verder stelt Shoshan dat de mededelingen door Grootens c.s. als ware Grootens de maker van de Atlas, dan wel het verzwijgen van de inbreng van Shoshan onjuist, misleidend en onrechtmatig jegens haar zijn. Zij verlangt van Grootens c.s. dat haar werk en de aanduiding van de makers conform het colofon van de Atlas ook in andere uitingen wordt gerespecteerd.
- 3.3. Grootens c.s. voert verweer, waarop hierna, voor zover van belang, nader zal worden ingegaan.
4. **De beoordeling**
- 4.1. Omdat in dit geval sprake is van een procedure waarin een voorlopige voorziening wordt gevorderd, zal de voorzieningenrechter artikel 127a lid 1 en lid 2 Rv - waarin is bepaald dat aan het niet tijdig betalen van het griffierecht consequenties worden verbonden - buiten beschouwing laten. Toepassing van deze bepaling zou immers, gelet op het belang van één of beide partijen bij de toegang tot de rechter, leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

486813 / KG ZA 11-525 MW/PV

5

17 mei 2011

-
- 4.2. De vorderingen van Shoshan vallen in twee onderdelen uiteen. In de eerste plaats betreffen deze de uitgave van het boek en in de tweede plaats de wijze waarop Grootens c.s. zich tegenover derden hebben uitgelaten over de Atlas en het auteurschap van Shoshan. Ten aanzien van het boek wordt het volgende overwogen. In geschil is de vraag of Grootens c.s. met de weergave van de pagina's uit de Atlas in het boek het auteursrecht van Shoshan heeft geschonden. Primair heeft Grootens c.s. als verweer betoogd dat Shoshan geen auteursrecht op de desbetreffende pagina's uit de Atlas toekomt omdat daarin slechts vaststaande feiten zijn weergegeven die zijn gebaseerd op gegevens van de Verenigde Naties. Ook de daarop weergegeven kaarten van Israel zijn vaker op dezelfde manier weergegeven, aldus Grootens c.s. Grootens c.s. wordt in dit betoog niet gevolgd. Nog daargelaten dat Grootens c.s. niet heeft aangetoond dat de gegevens zoals in de Atlas weergegeven niet het oorspronkelijk en persoonlijk stempel van Shoshan dragen, rust voorshands ook, indien wordt uitgegaan van de stelling van Grootens c.s. dat Shoshan slechts bestaande gegevens heeft verzameld, op haar als verzamelaar van die gegevens op grond van artikel 5, eerste lid, van de Auteurswet het auteursrecht op de Atlas. Van belang daarvoor is dat op grond van de gedingstukken, waaronder de eerdere publicaties van Shoshan, en het verhandelde ter terechtzitting, op dit moment voldoende aannemelijk is dat de Atlas onder leiding en toezicht van Shoshan tot stand is gekomen.
- 4.3. Subsidiair heeft Grootens c.s. betoogd dat Grootens vanwege zijn inbreng in de totstandkoming van de Atlas als medeauteur daarvan moet worden aangemerkt. Ook daarin wordt Grootens c.s. voorshands niet gevolgd. Zoals hiervoor reeds overwogen is op dit moment voldoende aannemelijk, gelet op de eerdere versie van de Atlas, dat de Atlas tot stand is gekomen naar het ontwerp van en onder toezicht en leiding van Shoshan. Dat heeft tot gevolg dat ondanks de vormgeving door Grootens en de uitgebreide inspanningen die Grootens voor Shoshan aan de Atlas heeft verricht, het auteursrecht daarvan op grond van artikel 6 van de Auteurswet uitsluitend op Shoshan rust.
- 4.4. Meer subsidiair heeft Grootens c.s. een beroep gedaan op het in artikel 15a, eerste lid, van de Auteurswet vermelde citaatrecht. In dat kader heeft Grootens c.s. gesteld dat het boek is aan te merken als een studieboek en wetenschappelijke verhandeling over grafische vormgeving en dat de weergave van de twee pagina's uit de Atlas daarin daarom is aan te merken als een rechtmatig citaat. Ten aanzien daarvan wordt overwogen dat Shoshan niet heeft betwist dat het boek is aan te merken als een studieboek of wetenschappelijke verhandeling als bedoeld in artikel 15a Auteurswet. Shoshan heeft in dat kader alleen gesteld dat haar persoonlijkheidsrechten als bedoeld in artikel 25 van de Auteurswet onvoldoende in acht zijn genomen en dat het citaat daarom niet voldoet aan het bepaalde in artikel

486813 / KG ZA 11-525 MW/PV
17 mei 2011

6

15a, eerste lid, sub 3, van de Auteurswet. Daarin wordt Shoshan voorshands niet gevolgd. Van belang daarvoor is het boek gaat over het werk van Grootens als vormgever en niet over hetgeen Shoshan inhoudelijk met de Atlas naar voren wil brengen. Grootens c.s. heeft in dat kader betoogd dat de desbetreffende pagina's uit de Atlas alleen zijn aangehaald om aan te tonen welke grafische vormgevingskeuzes Grootens in de Atlas heeft gemaakt. Gezien deze context komt het niet onbegrijpelijk voor dat, zoals door Grootens ook op bladzijde 81 van het boek is vermeld (zie hiervoor 2.4), hij de focus van de lezer heeft willen richten op de vormgeving van het weergegeven werk en niet op de tekstuele inhoud daarvan. De desbetreffende pagina's van het boek bekijken wordt met de wijzigingen die Grootens aldus op het origineel heeft aangebracht, dat effect ook bereikt. Voornamelijk de vormgeving van de desbetreffende pagina's komt naar voren. Nu deze wijzigingen daarnaast voorshands als gering zijn aan te merken, is op dit moment onvoldoende aannemelijk dat in een bodemprocedure zal worden geoordeeld dat Shoshan zich daartegen in redelijkheid met een beroep op artikel 25 van de Auteurswet kan verzetten. Van een aantasting van het werk, die nadeel aan de eer of goede naam van Shoshan zou kunnen aanbrengen, is geen sprake.

- 4.5. Voor zover Shoshan heeft betoogd dat zij in het boek niet als maker staat vermeld, wordt overwogen dat, zoals door Grootens c.s. is betoogd, Shoshan op een drietal plaatsen in het boek wordt genoemd. Op een tweetal daarvan (zie hiervoor onder 2.5) staat Shoshan daarbij expliciet als auteur van de Atlas vermeldt. Tevens is daarbij een verwijzing naar de uit de Atlas overgenomen tekeningen gemaakt. Voorshands zijn op die wijze de persoonlijkheidsrechten van Shoshan in voldoende mate geëerbiedigd.
- 4.6. Over de vorderingen van Shoshan die betrekking hebben op de uitlatingen van Grootens c.s. tegenover derden over de Atlas wordt het volgende overwogen. Grootens c.s. kan alleen verantwoordelijk worden gehouden voor uitlatingen die hij zelf heeft gedaan. Voor zover Shoshan erover klaagt dat in de media haar auteurschap van de Atlas is miskend, wordt daaraan dan ook voorbijgegaan voor zover het om uitlatingen gaat die niet zijn gedaan door Grootens c.s. Shoshan heeft allereerst gewezen op een interview met Grootens in NRC Handelsblad van 16 januari 2010, waarin wordt besproken dat Grootens grafisch ontwerper is en op dat moment de laatste hand legde aan de uitgave van de Atlas. Anders dan Shoshan betoogt, presenteert Grootens zich in het interview niet als de auteur van de Atlas. Duidelijk is dat hij er als grafisch vormgever aan werkte. Daarom is in dit interview van schending van het auteursrecht van Shoshan door Grootens geen sprake. Voorts stelt Shoshan dat 010 bij de inschrijving van de Atlas voor de Best Verzorgde Boeken competitie 2010 ten onrechte geen melding heeft gemaakt van de inbreng en betekenis van Shoshan voor de visuele kant van de Atlas. Zij miskent daarbij echter dat zij op het formulier als auteur is

486813 / KG ZA 11-525 MW/PV
17 mei 2011

7

vermeld en dat het bij deze competitie gaat om de vormgeving van de ingeschreven boeken. Terecht heeft 010 dan ook (de studio van) Grootens als grafisch ontwerper vermeld. Dat Shoshan als auteur van de Atlas ook intensieve bemoeienis heeft gehad met de vormgeving moge zo zijn, maar verplicht Grootens c.s. niet om haar naam – naast die als auteur – nogmaals expliciet te noemen in verband met de vormgeving daarvan.

4.7. Uit het voorgaande volgt dat voorshands met de in geding zijnde opname in het boek van pagina's uit de Atlas geen inbreuk wordt gemaakt op de auteursrechten daarop van Shoshan noch dat door Grootens c.s. anderszins onrechtmatig jegens Shoshan wordt gehandeld. De vorderingen van Shoshan zullen daarom worden afgewezen.

4.8. Shoshan zal als de in het ongelijk gestelde partij in de proceskosten van Grootens c.s. worden veroordeeld. Grootens c.s. heeft in dat kader op grond van artikel 1019h Rv een bedrag van in totaal EUR 17.781,00 gevorderd. Shoshan heeft de hoogte van dat bedrag echter uitdrukkelijk betwist. Gelet op het over en weer gestelde en mede gelet op hetgeen in het algemeen als gangbaar wordt beschouwd komt een bedrag van EUR 15.000,00 als door Shoshan aan Grootens c.s. te vergoeden advocaatkosten redelijk en evenredig voor. De kosten aan de zijde van Grootens c.s. worden derhalve begroot op:

- griffierecht	EUR	258,00
- salaris advocaat		<u>15.000,00</u>
Totaal	EUR	15.258,00

5. De beslissing

De voorzieningenrechter

- 5.1. weigert de gevraagde voorzieningen,
- 5.2. veroordeelt Shoshan in de proceskosten, aan de zijde van Grootens c.s. tot op heden begroot op EUR 15.258,00,
- 5.3. verklaart dit vonnis wat betreft de kostenveroordeling uitvoerbaar bij voorraad.

Dit vonnis is gewezen door mr. M. van Walraven, voorzieningenrechter, bijgestaan door mr. P.J. van Vliet, griffier, en in het openbaar uitgesproken op 17 mei 2011.

type: PJvV
coll:

UITGEGEVEN VOOR GROSSE
De griffier van de
rechtbank Amsterdam